

EUROPEISKA UNIONEN

Fonden för europeiskt bistånd
för dem som har det sämst ställt

INVENTERING AV FORSKNING OCH KUNSKAP RÖRANDE FEAD:S MÅLGRUPPER

— RESULTAT OCH REFLEKTIONER

Helen Uliczka

2015-05-05

DelaVision

Innehåll

Uppdragsbeskrivning	3
Genomförande och begränsningar.....	3
Översikt över funna publikationer.....	4
Olika terminologi försvårar sökande och kommunikation.....	4
Publikationer i de nordiska länderna	5
Studentuppsatser.....	6
Forskningsfältet för Feads fokusområde	6
Den fria rörligheten	6
Förhållanden i värdlandet.....	7
EU tar ställning.....	9
Nytta av mer samlad forskning och kunskap	9
Politiken och allmänna debatten	9
Vilken forskning saknas?	10
Tillämpad forskning på metod och organisering.....	11
Forskning på strukturfonderna och på projekt	11
Indikatorer behövs.....	12
Attitydförändringar.....	12
Ett växande forskningsfält.....	12
Referenser.....	14
Medialänkar.....	16
Beskrivning av excelfilens innehåll	17
Olika typer av publikationer.....	17
Innehållskategorier	17
Akademiska ämnen	18

Uppdragsbeskrivning

Uppdraget som avrapporteras nedan bestod i att göra en snabbinventering av forskning och annan kunskap inom Feads fokusområde. Inventeringen syftade till att besvara nedanstående tre frågeställningar:

1. Hur ser forskningsfältet ut om Feads fokusområde? Övriga teman som tangerar Fead kan beröras schematiskt, om de inte direkt bidrar till sakfrågan.
2. Vilka typer av rapporter och studier finns det (sedan 2007) eller kommer att finnas? Geografiskt ska studierna i första hand beröra Sverige och Norden.
3. Vad saknas i forskningen eller kan utvecklas vidare?

Uppdraget skulle redovisas enligt nedanstående punkter:

- En lista på rapporter och studier (publicerade och kommande) med korta sammandrag alternativt med nyckelord/länkar
- En muntlig presentation av inventeringen för Feads intressenter den 23 april 2015.
- En reflekterande/resonerande del på minst fem sidor

Genomförande och begränsningar

Inventeringen har genomförts genom sökningar efter publikationer med nordisk anknytning där målgruppen funnits med som huvud- eller delfokus. Sökningarna har huvudsakligen skett i forskningsdatabaser, på myndigheters hemsidor och från andra internetkällor. De funna publikationerna har samlats i en excelfil som referenser med författare, titel och källa, samt med korta sammanfattningar av syften och resultat/slutsatser.

Syftet med att samla publikationerna i en excelfil är att filen ska innehålla många lättillgängliga och relevanta publikationer där den intresserade själv kan botanisera. Publikationerna kategoriserades därför i filen på flera olika sätt för att det ska bli enkelt att hitta publikationer inom olika ämnen. Kategorierna valdes med avseende på typ av publikation, innehåll och ämnesområde. Länkar till allt internetbaserat material finns också i filen. Till en del har publikationer som inte ligger utlagda på internet inkommit genom mailkontakt med enskilda forskare eller tjänstemän. Dessa finns att tillgå som PDF-filer.

Forskning om målgruppen i utomnordiska värdländer har, trots att den finns, endast i enstaka fall tagits med. Däremot har en del relativt ny forskning om arbetslösa och socialt utsatta EU-medborgares levnadsförhållanden i hemländerna förts in i excelfilen. Även annat material än forskning och myndighetsrapporter har samlats in. Det rör sig om publikationer med nordisk anknytning, exempelvis studentrapporter, handböcker, övriga artiklar i temavetenskapliga tidskrifter och publikationer från frivilligorganisationer. Medieartiklar från tidningar har inte samlats i excelfilen

Eftersom uppdraget endast innebar en första snabbinventering av arten och mängden kunskap som finns i dagsläget, innehåller denna rapport inga djupgående analyser av innehållet i rapporter från forskare, myndigheter eller frivilligorganisationer. Inte heller görs ingående beskrivningar över de förhållanden målgruppen lever under.

Översikt över funna publikationer

Vid uppdragets slutförande fanns det 94 referenser till publikationer i excelfilen. När det var möjligt kategoriserades de i olika kategorier med avseende på typ, innehåll och övergripande ämne. Mer data om publikationerna i excelfilen redovisas i bilaga 1.

Olika terminologi försvårar sökande och kommunikation

Termen *EU-migrant* har blivit vanlig i Sverige för att definiera målgruppen och det finns mycket skrivet om EU-migranter. Publikationer finns från många olika länder inklusive de nordiska, men inom i princip alla EU-länder utom Sverige är begreppet EU-migrant en välbekant synonym för gästarbetare eller arbetskraftsinvandring. Gästarbetare kan eller kan inte hamna inom Feads målgrupp beroende på om de har arbete och lön, eller är hemlösa som följd av arbetsbrist i värdlandet och deras behov inte bedöms täckas av socialtjänstlagen. I det senare fallet kan de ingå i målgruppen.

Problemet som uppstår i sökningar efter termen EU-migrant utomlands blir att det kommer upp en väldig mängd europeiska artiklar som handlar om arbetsmarknaden. Detta gör att det blir svårt att urskilja vilka grupper/personkategorier artiklarna egentligen fokuserar och vilken relevans artikeln kan ha för svenska Fead. I enstaka fall är fokus på gästarbetare som inte fått något arbete och därför blivit utan inkomst och är klassade som hemlösa i värdlandet, då kan det vara av intresse för svenska Fead, men oftast är det inte så. I Europa är alltså EU-migranter att förstå som en stor grupp gästarbetare som vistas i andra EU-länder. Vistelsen kan också vara permanent, det vill säga migranten migrerar inte längre utan har redan immigrerat. Dessa gästarbetare förväntas försörja sig själva.

Sökningar försvåras ytterligare av att i Norge använder man vanligen inte ordet migranter utan ”tilreisende” och därpå följer någon av termerna *hjemløse/gatearbeidere/roma*. ”Gatearbeidere” ska enligt Midtsund Nordbø (2013) förstås som en term för någon som huvudsakligen ”*tjener penger på gatearbeid forstått som inntektsgivende arbeid på gata; eksempelvis tigging, salg av gjenstander, panting av flasker og salg av magasiner*”. I Finland är det svårt att säga vilka termer man använder mest. Den enda relevanta forskning som publicerats därifrån fokuserar direkt på folkgruppen romer och man använder allt från ”Eastern European Roma migrants” till ”Roma beggars”.

I Norge och Danmark används även termerna *EØS-borgere* och *EU-borgare* och det har blivit vanligt i Sverige att använda termen EU-medborgare. Dessa termer eller EU-citizen, är termer som används i många olika sammanhang i de funna publikationerna. En ny avhandling i statskunskap, *Migranternas medborgarskap* (Chatty, 2015), problematiserar begreppet EU-

migrant eftersom det kan ha en negativ klang. Termen är enligt avhandlingen ”i Europa redan normativt laddad med ett säkerhetsrelaterat innehåll” och antyder att personen i fråga inte är en EU-medborgare med en medföljande rättigheter utan en del i ett migrationsproblem. En studentuppsats vid Malmö Högskolas institution för globala och politiska studier (Johansson, 2015) har tagit som syfte att klargöra skillnaden: ”Skillnaden mellan att vara EU-medborgare och EU-migrant är bland annat att det skiljer sig i åtnjutandet av det sociala skyddsnätet”. Den grupp vi i Sverige ofta benämner EU-migranter kan inte komma ifråga för något socialt skyddsnät, endast akut nödhjälp, de berörs inte av socialtjänstlagen. Att göra begreppen synonyma EU-medborgare och EU-migranter i sökandet efter en lämplig term kan därför leda till missuppfattningar.

Att man i de olika länderna har många olika benämningar på samma grupp av människor gör dels att det är svårt att söka rätt information om man inte är medveten om detta, dels att det blir svårt att kommunicera internationellt när man helt enkelt inte pratar om samma sak. En ytterligare svårighet är att en del termer kan uppfattas som nedvärderande gentemot målgruppen. Andra termer kan bli så diffusa att ingen egentligen kan veta vilka personer som avses (exempelvis EU-medborgare som snarast kan tolkas som alla som har ett medborgarskap i ett EU-land). En reflektion är att Fead på central nivå kan hjälpa till att skapa en gemensam terminologi om de blir medvetna om problemet. För svenska Fead är det inte intressant om det gäller just romer eller om de fattiga kommer från vissa länder, målgruppen är helt enkelt fattiga, socialt utsatta människor som rör sig i Europa för att försöka hitta en utkomst och få ett bättre liv och som inte har rätt till stöd och hjälp enligt Sveriges lagar. Att hitta en egen, mindre diffus och mer användbar, term som beskriver målgruppen så att den inte kan förväxlas med många andra grupper kan vara en första utmaning för Fead. Detta skulle lösa problem när det gäller kommunikation, kunskapsinsamling och kunskapsöverföring.

Publikationer i de nordiska länderna

När det gäller publicerad forskning (studentarbeten undantagna) eller andra mer genomgripande publikationer från de nordiska länderna var det inget land som utmärkte sig genom att ha en mycket stor mängd publikationer. I Danmark fanns det inget material alls från forskningshåll eller från myndigheter. Tips som inkom från danska forskare om att söka bland annat på SFI - The Danish National Centre for Social Research, där forskning om ämnet skulle kunna tänkas finnas, resulterade inte i något. I övrigt finns det dock mycket dansk forskning och rapporter som rör EU-migranter i meningen gästarbetare. De som berörde ämnet var två ideella organisationer (Projekt UDENFOR och Kirkens Korshær) som har publicerat skrifter där hemlösa migranter och deras omständigheter är i fokus. Även i de rapporterna var EU-migranter huvudsakligen omnämnda som gästarbetare.

Norge har ett pågående projekt om EU-migranter i Oslo, Köpenhamn och Stockholm. Det rör sig om Fafo-projektet *Tilleisende hjemløse og gatearbeidere fra Romania i Skandinavia*. Denna studie planeras komma ut i juni 2015. För övrigt har Norge flera forskningsartiklar och en större rapport: *Gateliv - Kartlegging av situasjonen til utenlandske personer som tigger*, (Engebrigtsen, et al. 2014). Forskaren Ada Engebrigtsen är ensam- eller huvudförfattare till samtliga. Rapporten

Gateliv är beställd av norska Justis- og beredskapsdepartementet och bygger till stor del på intervjuer med myndighetspersoner och andra som ofta kommer i kontakt med målgruppen samt intervjuer med 27 migranter som tiggde på gatorna. En annan norsk rapport har Oslo kommun som beställare: *Sosialt arbeid med sårbare migranter* (Vollebæk, 2014). Det finns också tre masteruppsatser, bland annat en som bygger på kvalitativa intervjuer med elva rumänska romer, samt observationer på gator och på platser där de vistas, och beskriver hur de uppfattar situationen i Norge (Midtsund Nordbø, 2013).

I Finland finns det inte mycket material. Fyra forskare har intresserat sig för ämnet fattiga migranter/romer och skrivit om det ur olika aspekter: mänskliga rättigheter för romer är en aspekt, att befinna sig i förflyttning en annan och attityder mot gruppen är en tredje. Det finns också fyra studentuppsatser, varav en är en masteruppsats. (Det kan givetvis finnas myndighetspublikationer på finska som inte kommer fram i en sökning på engelska beteckningar.)

Sverige har inte heller producerat mycket forskning på området. Den ovannämnda avhandlingen av Chatty (2015) är den enda avhandlingen. Det finns några få artiklar, exempelvis Carlsson och Ekblads (2014) studie om självupplevd hälsa samt självupplevt vårdbehov bland kvinnliga EU-migranter och en studie om hur romer upplever hot och diskriminering (Wigerfelt & Wigerfelt, 2015). Till det finns också en artikel om den europeiska struktur- och investeringspolitiken och hur den kan tänkas påverka romers situation i hemländerna (Tarschys, 2014).

Även om Sverige inte har så mycket forskning har vi gengäld flera myndighetspublikationer från Socialstyrelsen och Länsstyrelsen samt annat material så som Göteborgs stads *Handlingsplan för kommunala insatser som rör EU-medborgare i socialt och ekonomiskt utsatta situationer och frivilligorganisationer* som Göteborgs kyrkliga stadsmission (2013) och Crossroads med sin Metodhandbok (Gärde, 2014). Sverige har också många studentuppsatser, varav två är masteruppsatser, vilket beskrivs i nästa stycke.

Studentuppsatser

Sverige utmärkte sig bland länderna när det gällde studentuppsatser om EU-migranter, tiggeri i allmänhet eller romer som tigger. Av 41 funna studentuppsatser (Tabell 4 i bilaga 1) på C/D-nivå eller masteruppsatser, var 33 skrivna på svenska universitet eller högskolor, medan övriga länder hade fyra och tre, respektive en enda i Danmark.

Forskningsfältet för Feads fokusområde

Denna rapport aspirerar inte på att vara ett fullständigt kunskapsunderlag utan är menad enbart för att beskriva vilken forskning och kunskap det finns och vad som saknas. Nedan följer några korta resonemang och reflektioner över innehållet i publikationerna. För att inte få med alla referenser i excelfilen även i denna rapport, tas endast exempel upp.

Den fria rörligheten

Ett ämne som ofta berörs när det gäller fenomenen tiggeri och hemlöshet hos EU-migranter är den fria rörligheten inom EU. Denna omnämns i de flesta studier där tiggeri behandlas, men den

är förstås ingen ny fråga. Redan innan Rumänien och Bulgarien år 2007 inträdde i EU, och därmed skulle omfattas av den fria rörligheten (om än fortfarande med inskränkningar), fanns det en omfattande forskning och debatt om EU-migranter, men då i begreppet gästarbetare från i huvudsak Östeuropa. Ruist (2013) beskriver den tidigare debatten om begränsningar i rörligheten och kommer genom ekonomiska analyser fram till att den var relativt poänglös. Detta därför att de rikare EU-länderna förefaller att ha vunnit på de östeuropeiska migrerande gästarbetare som kommit från de nya medlemsländerna sedan 2004, inte förlorat på så kallad ”social turism” som det förutspåddes i debatten. En orsak att länderna vinner på gästarbetarna är att dessa oftast är friska män i arbetsför ålder och inte nämnvärt belastar de sociala systemen i värdlandet.

När nu Feads målgrupp, arbetslösa, fattiga, migrerande människor från främst de nyaste EU-länderna, blivit en ökande andel av de så kallade EU-migranterna, hårdnar debatten alltmer om begränsningar i den fria rörligheten. Forskning om själva rörligheten är ett ämne som tangerar forskning om målgruppen eftersom målgruppens närvaro i värdländerna påverkar debatten och debatten leder till forskning. Chattys (2015) avhandling är redan omnämnd som ett sådant exempel, där distinktioner mellan EU-migration och EU-medborgare diskuteras. Enligt Chatty var den fria rörligheten planerad för att EU-medborgare som inte är fattiga ska kunna välja vilket land de vill bo i. Dessa människor ska förses med alla medborgerska rättigheter. När det i EU kom in nya medlemsländer som redan hade dålig ekonomi och en stor andel fattiga, vilket spädde på med en ekonomisk kris i alla länderna, uppkom det fenomen man nu vill definiera som *migration*. Alltså, inte som fri rörlighet av fullvärdiga EU-medborgare, utan som migration av fattiga människor till rikare länder. De migrerande människornas ändå ganska begränsade rättigheter vill man från många medlemsländers håll begränsa ännu mer. Det finns fler sentida forskare som befarar att rättigheterna för de grupper som nu rör sig inom EU, bland annat för att titta, snart ska se sina möjligheter att resa begränsas (Macarie, 2014). Ämnet rörlighet inom EU och olika värden på medborgarskapet för olika grupper av människor inom EU, kommer sannolikt vara intressant för forskningen under lång tid och mängden artiklar om detta kommer säkerligen att öka.

Förhållanden i värdlandet

De flesta publikationer som handlar om de förhållanden EU-migranter lever under när de är i värdlandet handlar om deras utsatthet och den sociala misär de lever i – en misär som de inte själva kan ta sig ur utan stödåtgärder. Många källor, exempelvis Socialstyrelsens rapport *Hemlöshet bland utrikes födda personer utan permanent uppehållstillstånd i Sverige* (2013), och rapporten *Gateliv* (Engebriksen et al. 2014) beskriver att denna grupp av EU-migranter har svårt att få arbete i värdländerna (liksom i hemländerna där de är diskriminerade på arbetsmarknaden). Orsakerna sägs vara flera, det uppstår språksvårigheter då de har låg utbildning och inte pratar engelska i någon större omfattning, dessutom saknar de oftast en yrkesutbildning vilket gör att de inte kan ta arbeten som kräver kunskaper. Detta betyder inte att de inte vill arbeta om de får möjligheten. I *Gateliv* står det att: ”De aller fleste vi har intervjuet, fremholder at de først og fremst ønsker å finne arbeid i Norge, men at det er vanskelig når de ikke kan språket eller har nødvendige kvalifikasjoner”. Gruppen kan också få svårt att söka eller få arbete på grund av att det finns en väldokumenterad diskriminering i och med att övervägande andelen av gruppen är romer, en grupp som sedan århundraden blivit utsatta för social exklusion (se t ex Picker et al., 2013; Vincze and Rat, 2013).

Andra saker som omnämns i flera av forskningsartiklarna eller studentuppsatserna är att av de människor som tigger får de som är infödda i landet mest pengar. I Norden är därmed nordiska hemlösa och missbrukare som tigger mer väl sedda än de som tigger och ser ut att komma från andra länder.

En ytterligare fråga som besvarats av informanter i intervjuer, och som går igen i flera artiklar, är att de som ”gör något” exempelvis spelar ett instrument eller säljer något är också mer respekterade än de som tigger passivt, genom att bara sitta. Å andra sidan är så kallat ”aggressivt tiggeri” när den som tigger närmar sig eventuella givare och uppmanar dem att ge, illa sett och förbjudet i flera länder där passivt tiggeri är tillåtet. Reflektioner kan vara att om inte de människor som tigger förhållit sig passiva skulle tiggeri redan varit förbjudet i samtliga nordiska länder.

Att tiggeri bland migrerande romer från Rumänien och Bulgarien inte alls är organiserat, utom i den meningen att man hjälper varandra och hela familjer kan migrera tillsammans och sedan hålla ihop i värdlandet, finns belagt i forskningen. Kriminell organisering kan utom i undantagsfall avfärdas som vandringsägen eller fördom. Bland andra har Ada Engebrigtsen studerat detta och kommit fram till att kriminell organisering är det inte tal om. Även Karin Åström som är lektor vid Umeå universitets juridiska institution har undersökt om EU-migranter har kopplingar till människohandel men hon känner endast till ett fåtal fall i södra Sverige där det rör sig om människor som är offer för organiserad brottslighet. Hon säger till en vetenskapsjournalist (forskning.se, 2015) att: *”Majoriteten av tiggarna är inte utsatta för människohandel. I allmänhet är det familjer som rest hit tillsammans för att tjäna ihop till sitt levebröd. Här delar de boplatser och de samordnar tiggeriet. Att tiggeriet är organiserat på detta sätt innebär att det är flera som hjälps åt och inte att ett brottsligt nätverk ligger bakom verksamheten.”*. En av orsakerna till att det är omöjligt att tiggeri kan vara organiserat av kriminella personer som sysslar med människohandel är att en person som tigger och ser romsk ut får så långt under existensminimum att det inte vore lönt för någon kriminell att försöka tjäna pengar på dem (Adriaenssens & Hendrickx, 2011). Detta mönster går igen i flera länder.

Hur samhället på olika sätt försöker skydda sig mot tiggeri är ett ämne som kommer upp i flera studier. En studentuppsats tar upp ämnet hur man utomlands och nu även i Sverige försöker designa bort möjligheten för hemlösa att vistas i det offentliga rummet (Åkervall, 2015). Bänkar som inte lämpade sig att ligga på eftersom de lutade framåt så att en liggande person skulle glida av, sattes upp i Malmös nya Citytunnel. Efter en kritikstorm från Malmöborna och handikapporganisationer fick de justeras för de var även svåra att sitta på för personer med funktionsnedsättning, barn och äldre. Det gavs exempel på liknade hemlös-fientlig design från andra länder, spikar monterades balkonger skulle förhindra att någon sov där mm. Vakter är en annan faktor som gör livet problematiskt för de hemlösa genom att köra bort dem från platser där de kan lyckas få ihop tillräckligt med pengar. En matseruppsats från Norge tar upp problemet med att polisen visar bort människor som tigger eller sover i stadens utemiljö (Hauan, 2014). De vet att det inte är tillåtet att sova i staden men de måste ju stanna där och sova ändå om de ska kunna tigga där på dagen.

En reflektion över förhållandena i värdlandet är att många studentuppsatser rörde sig inom området socialt arbete. EU-migranterna står utanför socialtjänstlagen och kan inte få stöd genom

den. Följande verkar vara en fråga som intresserat studenterna: *Om vi inte kan hjälpa med lagens godkännande, vad kan vi då göra och hur kan vi göra det?* De vill söka svar på hur den offentliga sektorn kan gå in och stödja där det så uppenbart behövs. Detta kommer sannolik bli en stor fråga framöver och den förtjänar uppmärksamhet.

EU tar ställning

En vanlig slutsats hos flera av forskarna är att EU tar stark ställning när det gäller de fattigaste och mest diskriminerade människorna i medlemsländerna. EU agerar proaktivt genom strukturfonderna och sina policies mot diskriminering och för social inkludering. I EU:s tillväxtstrategi Europa 2020 är målet att Europa ska få en smart och hållbar ekonomisk tillväxt *för alla*. Det femte målet i strategin är: *Kamp mot fattigdom och social utestängning*. Den kvantifierade målsättningen för detta mål är att antalet människor som lever i fattigdom, eller risk för sådan, och social utestängning ska år 2020 ha minskat med minst 20 miljoner (från ca 125 miljoner människor, varav 40 miljoner lever i så kallad allvarlig materiell deprivation). Det är istället EU:s medlemsländer som skjuter från sig frågan och vill lösa den med åtgärder som att minska möjligheten för fri rörlighet för de fattigaste eller förbjuda tiggeri för att de som migrerar inte ska kunna komma till dem. Många forskare och studenter efterlyser istället gemensamma strategier hos medlemsländerna, att man gemensamt tar ett större ansvar för att lösa fattigdomen inom EU-länderna. Strukturfonderna kommer här in som en viktig förändringsfaktor om de används rätt. Att koppla strukturfondsmedlens användning till de nationella och regionala strategierna fungerade enligt en avhandling (Kostka, 2015) bra när det gäller effekterna i projekt som handlade om social inkludering av romer i Spanien respektive Slovakien under programperioden 2007-2013.

Nytta av mer samlad forskning och kunskap

Att så som Fead gör nu, samla forskning och kunskap på ett lättillgängligt sätt, kan förhoppningsvis underlätta för kunskapsspridning om målgruppen och om hur vi gemensamt ska kunna adressera olika problem. Utan tvivel kan många av de publikationer som samlats i excelfilen komma till stor nytta om de läses och kunskapen tas tillvara. Nedan tas några exempel på nyttiggörande av kunskapen upp.

Politiken och allmänna debatten

Publikationerna i exelfilen borde inte minst kunna användas för att klarlägga många fördomar och missförstånd i både den allmänna och den politiska debatten. Det finns exempelvis ett nytt förslag från politiskt håll om att förbjuda organiserat tiggeri. Eftersom forskningen visat att tiggeriet inte är organiserat i någon annan form än släkt-/familjevis torde ett sådant förbud vara svårt att genomföra. Annars blir ju frågan om familjer som gästar Sverige från andra EU-länder alls får organisera sig i icke-kriminella aktiviteter. Frivillig familjeorganisering kan knappast kallas människohandel, vilket redan är förbjudet men knappast kan bli relevant i sammanhanget. Eftersom detta förhållande inte är klarlagt kan allmänheten tolka förslaget som att allt tiggeri av EU-migranter är organiserat och förbjuder vi organiserat tiggeri blir vi också av med kriminalitet och människohandel i stor skala.

Ett annat exempel på en fråga som ofta dyker upp i debatten är om man inte ska ge mat och kläder istället för pengar. Det nämns exempelvis i Calmfors artikel från 2015. Fead i Sverige, Holland, Danmark och Tyskland har valt spåret att arbeta med social inkludering medan övriga medlemsländer har valt spåret att dela ut mat och kläder. I Sverige ska Fead verka för social inkludering och fondmedlen ska användas till insatser för framförallt hälsofrämjande och samhällsorientering. Alla de forskningsartiklar som finns i excelfilen om EU-migranter i hemländerna vittnar tydligt om diskriminering, social exkludering och ren misär. Om de citeras och kunskapen i dem kommuniceras på ett sätt så att människor förstår hur förhållandena verkligen ser ut, blir det möjligen lättare att nå ut med budskapet att mat och kläder visst kan vara bra, men de pengar man ger går till mat till familjen där hemma, till barnens skolgång och reparationer av de skulor de ofta bor i (se beskrivningar och foton av så kallade "gypsie-ghettos" i Vincze and Rat, 2013) och det är hjälp som når längre, inte bara i rummet utan även i tiden. Pengar till skolgång och utbildning kan leda till arbete och social inkludering, en smörgås kan det inte.

Excelfilen med alla dess publikationer bör spridas till beslutsfattare och tjänstemän hos relevanta myndigheter. Med tanke på att det är fullt möjligt för vem som helst att ta reda på fakta kommer den att vara till hjälp för dem som vill att debatten ska bygga på verkliga förhållanden, inte på lösa rykten och vandringsägnar.

Vilken forskning saknas?

Frågan om vilken forskning som saknas är enkel att besvara. Många forskningsartiklar och studentuppsatser nämner att det helt enkelt saknas tillräckligt utförlig forskning om nästan alla områden när det gäller svenska Feads målgrupp. Studerar man referenslistorna kan man se att detta nog är med sanningen överensstämmande. Det finns inte många relevanta referenser till tidigare forskning om målgruppen. Vad man kan säga är att målgruppens situation i hemländerna finns ganska väl dokumenterad men kanske inte alltid så väl beskriven utifrån deras egna uppfattningar eller på ett sätt som är enkelt för allmänheten i Sverige att förstå.

Eftersom språket sätter hinder i vägen är det inte heller lätt att genomföra forskning på deras förhållanden i Sverige eller andra värdländer. Det finns ett antal studier som bygger på intervjuer med målgruppen, men de är inte många. Det behövs mer forskning där målgruppen själva får komma till tals. En annan viktig fråga är att den forskning som finns, och som kommer, borde tillgängliggöras på ett ännu enklare sätt om den ska bli till allmän kunskap.

Givetvis är det ingen lätt uppgift att forska på människor som befinner sig i så utsatta situationer. Det är inte alls säkert att de litar på forskare som frågar om känsliga uppgifter. Därför kan forskningen missa stora kunskapsfält. Svenska Fead är, genom att projekten träffar målgruppen, i en unik position när det gäller möjligheten att skapa förtroende vilket i sin tur kan generera kunskap. Det märks att det finns ett sådant intresse inom Fead i Sverige. Denna forskningsinventering är ett exempel på tecken som tyder på det. Den forskning som i Sverige kan generera störst nytta är sannolikt den tillämpade forskningen om de två områden som diskuteras kort i nästa stycke, nämligen:

- Metoder för stöd och hjälp åt individer inom målgruppen
- Hur man bäst organiserar sig för att hjälp och stöd ska bli möjliga att ge

Tillämpad forskning på metod och organisering

Forskning saknas när det gäller hur man kan arbeta för att stödja målgruppen på bästa sätt när de befinner sig i värdlandet. Det finns flera av frivilligorganisationer framtagna skrifter där metoder ingår, exempelvis Crossroads Metodhandbok (Gärde, 2014), rapporten från danska Kirkens Korshær (2014) och den kommunala rapporten från Oslo om socialt arbete med sårbara migranter (Vollebæk, 2014). Ett utmärkt exempel på hur frivilligorganisationer kan underlätta för forskning som kan ge både generaliserbar och tillämpbar kunskap finns i studien om hälsoaspekter hos kvinnliga EU-migranter (Carlsson och Ekblad, 2014). Författarna träffade de intervjuade kvinnorna på Crossroads som då agerade möjliggörare för forskningen. Att projekt och frivilligorganisationer aktivt stödjer möjligheter för fortsatt forskning är viktigt. På presentationen av uppdraget inför Feads övervakningskommitté framkom att praktikerna som arbetar direkt med målgruppen kan tycka att forskare är ett störningsmoment. Så är det säkert, det är ett mönster som framkommit i andra sammanhang, personal kan exempelvis tycka det är tidsödande att sitta i långa intervjuer om sitt arbete. Icke desto mindre är den kontakt som kan skapas mellan forskare och målgrupp, med Fead-projekten som mötesplats, oumbärlig för den framtida kunskapen.

Även forskning på övergripande nivå över olika arbetssätt och metoder och vad dessa leder till bör kunna jämföras av forskare mellan olika projekt. Utvärderingar av projekt eller program leder sällan till generaliserbar kunskap. Utvärderingsrapporter blir allt för ofta en angelägenhet för projektet, inte för finansiären eller för forskningen. Men en utvärdering syftar heller sällan till att jämföra metoder eller att dokumentera och beskriva dessa. Den ska svara på hur projektet fungerar och varför. Det behövs alltså mer än bara utvärdering, forskning måste in.

Endast en studentuppsats (Pålsson och Olsson, 2015) handlar om organiseringen av det praktiska arbetet. Det gällde Göteborgs Stad som har ett samverkansavtal med tre ideella organisationer där Göteborgs Stad bidrar med finansieringsstöd och de tre ideella organisationerna tillför expertkunskap, kartläggning och det praktiska arbetet med målgruppen. Samarbetet är ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) och har gjort stor nytta för målgruppen. Flera studentuppsatser i ämnet socialt arbete andades en stark vilja att arbeta med svenska Feads målgrupp, men de undrade vilken instans som skulle betala. Här behövs mer forskning på samverkan och organisering. Vilken sorts verksamhet passar bäst att vara ägare av frågan och kanske av projekten?

Forskning på strukturfonderna och på projekt

Även inom andra områden, utanför Fead men i dess anslutning, behövs forskning som kan användas som kunskapsunderlag i planeringen av Fead-projekten. Hur kan Fead-finansierade projekt i Europa komplettera socialfonds- och regionalfondsprojekt för att generera stora och långsiktiga förbättringar för fattiga människor? Hur kan samtliga strukturfonder bäst komma till nytta för målgruppen fattiga arbetslösa i EU? Skapar exempelvis socialfondsprojekten kanaler och flöden ut till arbetsplatser genom att studera kompetensbehov och bidra till kompetensförsörjningen genom att se till att målgruppen kan komma ifråga för en anställning? Påverkas arbetsgivare inom samtliga strukturfondsprojekt till att anställa arbetskraft ur de

diskriminerade grupperna? Regionalfondsprojekt som oftast har ett tillväxtfrämjande syfte, tar de med de fattigaste människorna i sin planering och sitt arbete med näringslivet? Om inte hur skulle det gå till, och finns det goda exempel som kan studeras och spridas?

Det finns många frågor som behöver klargöras för att alla insatta medel ska generera både bättre samverkan mellan aktörer på olika nivåer och mindre fattigdom och misär. Det finns ingen i Sverige, eller möjligen någon enstaka, som systematiskt forskar på de långsiktiga effekterna av socialfondsprojekt ute i den så kallade "verkligheten". Vilka effekter finns kvar flera år efter projekten på individ och organisationsnivå? Visserligen kan Fead inte styra frågan om forskning inom andra strukturfonder men en positiv syn på nyttan av kunskap är en bra början för ett påverkansarbete.

Indikatorer behövs

Strukturfondernas indikatorer, och även de från andra myndigheter exempelvis Jordbruksverkets indikatorer i Leader-projekt, är ofta utsatta för kritik för att de inte mäter viktiga saker som verkligen är relaterade till en förändring. Det behövs forskning för att få fram indikatorer för alla sorters sociala projekt. Ideala indikatorer förenklar möjligheten att skapa en uppfattning om ett specifikt tillstånd i nuläget och förändringar i indikatorn ger möjlighet att skapa en uppfattning om ett senare tillstånd. Goda indikatorer ska ha en stark relation till det man önskar uppnå samt vara relativt lätta att mäta. Det är möjligt att mäta även om man studerar indikatorn genom kvalitativa metoder, huvudsaken är att det är de rätta sakerna som mäts. Sådana indikatorer måste tas fram genom forskning, det finns inget annat sätt. Här finns ett fält där samtliga myndigheter och projektförfinansiärer borde samlas och avsätta medel för forskning. Med rätt indikatorer vet alla om projekten är på rätt väg långt innan de är avslutade.

Attitydförändringar

Hur man förändrar attityder gentemot målgruppen var en viktig forskningsfråga som kom upp vid uppdragsredovisningen på övervakningskommitténs möte. För att komma framåt i frågor som rör fattigdom, diskriminering och olika behandling av människor måste vi förändra attityder på bred front. Enbart debatt hjälper inte mot negativa attityder, utan kunskap och utbildningsfrågor kommer in som viktiga faktorer i ett sådant arbete. Fead kan med fördel släppa in forskare med attitydpåverkan som forskningsområde.

Ett växande forskningsfält

Att fattiga arbetslösa migrerande människor i större antal reser till andra EU-länder för att försöka få en ekonomisk inkomst och kunna skapa sig en bättre tillvaro har inte varit ovanligt, ofta har de fått arbete och tiggeri har varit vanligare i andra länder sedan länge. Det som är ett nytt fenomen i Norden är att så många uppenbart fattiga människor syns i gatubilden när de tigger eller pantar burkar/gatumusicerar, och detta tilldrar sig stor uppmärksamhet. Den allmänna debatten om hur vi ska handskas med fenomenet tiggeri och bosättningar är enorm. Ibland sägs det, exempelvis i en norsk masteruppsats (Tårland, 2014), att bosättningarna är det egentliga problemet på grund av att det inte finns sanitära anläggningar. Enkla saker som vi andra tar för självklara, som soptunnor och toaletter, finns inte när människor bosätter sig i parker eller

skogsområden nära städer. I media publiceras artikel efter artikel om tiggeri, ofta flera i veckan i varje tidning, och de samlas på temasidor på tidningarnas hemsidor (se exempel under rubriken Medialänkar nedan). I gränslandet mellan forskning och åsiktsbildning debatterar även forskare (t ex Swärd, 2014; Calmfors, opubl. 2015). Intresset märks också inom både forskning och myndighetsutövning genom att det finns få nordiska publikationer om målgruppen från tiden före 2011. Både de forsknings- och myndighetsrapporter som finns, har i huvudsak publicerats från och med år 2012. Likaledes gäller detta för frivilligorganisationernas rapporter om sitt arbete med målgruppen.

Att det i Sverige under de sista åren kommit över trettio studentuppsatser som berör olika aspekter av ämnet EU-migranter från cirka tjugo olika universitet och högskolor är sannolikt ett tecken på den omfattande debatten och alla medias rapporteringar. Att de var så många i Sverige men färre i övriga länder kan tänkbart ha sin förklaring i synsätten i de olika länderna. En student (Berglund, 2014) menar att medias beskrivningar av "EU-migranterna" i Sverige skiljer sig från beskrivningarna i andra länderna. Fritt översatt konkluderas i uppsatsen att:

"[...] skapandet av bilden av migranterna i (den svenska) debatten skiljer sig ändå avsevärt från erfarenheterna från media i Storbritannien, Norge och Finland. I Sverige har de varken framställs som brottslingar eller omoraliska, och inte heller som ett hot mot den allmänna säkerheten eller välfärden. Tvärtom, de är ganska konsekvent försvarade och deras oskuld betonas både när det gäller spekulerandet i organisering av tiggeri eller brottslig verksamhet. Det verkar därmed finnas en förståelse i den svenska debatten, eller åtminstone en mycket dominerande uppfattning, att migranterna helt enkelt är fattiga och socialt utsatta. Således verkar aspekter av medkänsla och empati vara mer framträdande i den svenska debatten än i övriga länder."

Att framställningarna i norsk media har varit hårda gentemot migranter nämns också av Simonsson (2011). Studenterna kan därmed ha påverkats av debattklimatet runt tiggandet. Att Danmark som inte tillåter tiggeri också har få studenter som intresserat sig för ämnet kan därmed bero på avsaknad av mediadebatt, den enda studenyppsatsen från Danmark gällde en mycket omdebatterad avvisning av romer från en bosättning i Amager.

Det faktum att den övervägande delen av de forskningsartiklar som fokuserar direkt på migranter, och då huvudsakligen på fattiga människor från framförallt Rumänien och Bulgarien, som befinner sig i andra länder i Europa, kommer från åren 2012-2015 gör att det är lätt att föreställa sig att det inom en snar framtid kommer fler sådana artiklar. Troligen ser vi bara början på en ström av publikationer om detta och om tangerande ämnen. Och om Sverige är unikt i Norden med sin något vänligare inställning till migranterna kan vi också vara det bästa landet för att generera verkligt användbar forskning. Att det finns goda förutsättningar och ett stort intresse är väl värt att ta vara på.

Den i uppdraget framtagna excelfilen med publikationer kan med fördel fyllas på med nya publikationer och med forskning från andra länder efterhand som forskning och kunskap utvecklas vidare. Får den bli ett "levande dokument" kan den komma till verklig nytta i Feads arbete, för projekten, för forskare som söker referenser och som underlag för en mer faktabaserad debatt.

Referenser

- Adriaenssens, S. & Hendrickx, J. 2011. Street-level informal economic activities: estimating the yield of begging in Brussels. *Urban Studies*, 48(1): 23-40.
- Berglund, E. 2014. A situation “unworthy” of the Swedish welfare state - a textual analysis of the public debate on EU migrants in Sweden. Bachelor thesis in sociology. Department of Sociology, Stockholms universitet. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:720376/FULLTEXT02>
- Calmfors, L. 2015. Tiggarna på våra gator – hur ska vi förhålla oss? Institutet för internationell ekonomi, Stockholms universitet. Paper. Unpublished. <http://perseus.iies.su.se/~calmf/unpubli.htm>
- Carlsson J. och Ekblad, S. 2014. Självpupplevd psykisk och reproduktiv hälsa samt självupplevt vårdbehov bland kvinnliga EU-migranter. En kvalitativ studie på Crossroads och Bällsta boende i Stockholm. *Socialmedicinsk tidskrift* 4:66-83. <http://socialmedicinsktidskrift.se/index.php/smt/article/view/1204/1028>
- Chatty, M. 2015. Migranternas medborgarskap: EU:s medborgarskapande från Romförhandlingarna till idag. Doktorsavhandling. Örebro Studies in Political Science 40, Örebro universitet, Repro 01/2015. <http://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:781773/FULLTEXT03.pdf>
- Engebrigtsen, A., Fraenkel, J. & Pop, D. 2014. Gateliv - Kartlegging av situasjonen til utenlandske personer som tigger. NOVA Rapport 7/14. <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2014/Gateliv>
- forskning.se. 2015. Tiggarna är organiserade – men mer sällan i kriminella nätverk. Artikel från forskning.se 2015-04-01 <http://www.forskning.se/nyheterfakta/nyheter/forskningsesartiklar/tiggarnaarorganiserademensallanikriminellannatverk.5.426a72d614c33b887a06c6.html>
- Gärde, J. 2014. Crossroads Metodhandbok, En samarbetsmodell för att motverka utestängning av fattiga och arbetssökande EU- och tredjelandsmedborgare. <http://www.stadsmissionen.se/Global/Social%20Verksamhet/Crossroads/Dokument/Metodhandbok%20Crossroads%20svensk.pdf>
- Göteborgs kyrkliga stadsmission. 2013. Fattiga EU-medborgare i Göteborg. Rapport 2013. http://www.stadsmissionen.org/content/uploads/Rapport_Stadsmissionen_Fattiga_EUmedborgare_i_Gbg.pdf
- Hauan, H. M. 2014. Den problematiske mobiliteten. Om tilreisende roma i Oslo. Masteroppgave i kriminologi, Institutt for kriminologi og rettssosiologi. Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo. <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/39870/Hanna-Hauan-Masteroppgave-vren-2014.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Johansson, S. 2015. De Osynliga EU-medborgarna. Kandidatuppsats. Institutionen för Globala och Politiska studier, fakulteten för Kultur och samhälle, Malmö högskola.
<https://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/18507/PDF%20Johansson%2c%20Sophie%20900802-0621%20De%20osynliga%20EU-medborgarna.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Kirkens Korshær. 2014. Preventing destitution of homeless migrants in Denmark. Position paper. http://kompasset.kirkenskorshaer.dk/wp-content/uploads/2014/08/Position-paper_Preventing-Destitution-of-Homeless-Migrants-in-Denmark.pdf
- Kostka, J. 2015. Going beyond Political Commitments: Explaining Diverging Outputs in the Use of European Structural Funds for Roma Inclusion Strategies in Spain and Slovakia. Doctoral dissertation in Political Science. Public Policy and International Relations, Central European University.
<http://pds.ceu.edu/sites/pds.ceu.hu/files/attachment/basicpage/478/kostkajoannapp.pdf>
- Macarie, I.-C. 2014. Half-in, half-out: roma and non-roma romanians with limited rights working and travelling in the European union. CPS, Central European University, Integrim Online Papers 8/2014. <http://www.integrim.eu/wp-content/uploads/2014/02/Macarie-half-in-half-out.pdf>
- Midtsund Nordbø, T. 2013. Rom i Tiggerstaden: En etnografisk studie av tilreisende rom i Oslo. (Also in English, Romas in Tiger City, Report on Romanian roma in Oslo.) Master thesis. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.
<http://www.frelsesarmeen.no/filestore/PDFer/Romrapport2014.pdf>
- Ruist, J. 2013. Östeuropéers rörlighet är lönsam för de rikare EU-länderna. Ekonomisk Debatt 41(8): 19-25. <http://www.nationalekonomi.se/sites/default/files/NEFfiler/41-8-jr.pdf>
- Picker, G., Tiefenbacherl, S. B. & Zettelbauer, H. 2013. Policies on Romani communities: Images, Structures and Interdependences in Contemporary European Societies 5(40): 2057-305.
http://www.benedik.cc/stefan_benedik/publications/Entries/2013/12/11_Context_and_effects_of_development_projects_responding_to_transnational_migrations_of_Romani_women_and_men_in_present_Central_Europe_files/benediketal_zeitgeschichte.pdf
- Pålsson, E och Olsson, S. 2015. Tro, hopp och utsatthet - En fallstudie av ett idéburet offentligt partnerskap gällande EU-medborgare. Kandidatuppsats vid Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet. https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/38057/1/gupea_2077_38057_1.pdf
- Simonsen, A. H. 2011. 'Just Like Vacuum Cleaning...': Reporting the Roma Beggar Tourists in Norway. In Eide, Elisabeth and Nikunen, Kaarina (eds) Media in Motion. Cultural Complexity and Migration in the Nordic region. Surrey: Ashgate. Pp. 89–106.
<https://books.google.se/books?id=3n56BgAAQBAJ&pg=PT110&lpg=PT110&dq=%22Just+Like+Vacuum+Cleaning%22+Reporting+the+Roma&source=bl&ots=W-jabzk0Dm&sig=1NPdwr7u7oNPTsX668fKxiEYQKw&hl=sv&sa=X&ei=r0VGVfa7OcWdsAH4hIDgCA&ved=0CDUQ6AEwAw#v=onepage&q=simonsen%20vacuum%20cleaning&f=false>

- Socialstyrelsen. 2013. Hemlöshet bland utrikes födda personer utan permanent uppehållstillstånd i Sverige. Artikelnr 2013-5-3.
<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19052/2013-5-3.pdf>
- Swärd, H. 2014. Tiggeridebatten borde dra lärdomar av historien. Debattartikel i Dagens Nyheter. Publicerad 2014-08-18. <http://www.dn.se/debatt/tiggeridebatten-borde-dra-lardomar-av-historien/>
- Tarschys, D. 2014. EU: s strukturpolitik i Rumänien: Kan den bli en hävstång för romerna? Europapolitisk analys 6: 1-12. http://vkl.se/wp-content/uploads/2014/12/2014_6epa_A4_sv_141103-2.pdf
- Tårland, M. 2014. Tigging i Oslo. Masteroppgave i statsvitenskap. Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo.
https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/40297/Trland_masteroppgave.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Vincze, E. and Rat, C. 2013. Spatialization and racialization of social exclusion. The social and cultural formation of 'gypsy ghettos' in Romania in a European context. Studia Ubb Sociologia, LVIII, 2: 5-21. <http://www.studia.ubbcluj.ro/download/pdf/816.pdf>
- Vollebæk, L. R. 2014. Sosialt arbeid med sårbare migranter. Mindreårige og voksne asylsøkere, papirløse, EØS-borgere og mulige ofre for menneskehandel. Rapport, Oslo Kommun, Velferdsetaten. www.uteseksjonen.no/?nid=2744&pid
- Wigerfelt, B. & Wigerfelt A.S. 2015. Anti-Gypsyism in Sweden: Roma's and Travellers' Experiences of Bias-motivated Crime. Internet Journal of Criminology 1-28.
http://dSPACE.mah.se/bitstream/handle/2043/18681/Wigerfelt_And_Wigerfelt_Anti-Gypsyism_in_Sweden_IJC_Feb_2015.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Åkervall, P. 2015. Andra vinklar på vinklade bänkar – Om inkludering och exkludering av hemlösa personer i Malmös offentliga, fysiska, rum. Kandidatuppsats vid Socialhögskolan, Lunds universitet.
<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=4940602&fileId=4940661>

Medialänkar

- DN granskar tiggeriet. Temasida med samlade artiklar. Hämtad 15-04-29.
<http://www.dn.se/stories/stories-sthlm/dn-granskar-tiggeriet-i-stockholm/>
- Aftonbladet. Det senaste innehållet rörande tiggarnas situation. Hämtad 15-04-29.
<http://www.aftonbladet.se/tagg/56c395a9-c455-4ec6-8b4b-988dca260995/3f93d851d6/>
- GP. Tiggare i Sverige. Hämtad 15-04-29. <http://www.gp.se/nyheter/1.2280598>
- Sydsvenskan. EU-migranter. Hämtad 15-04-29. <http://www.sydsvenskan.se/malmo/eu-migranter-1/>

Beskrivning av excelfilens innehåll

Olika typer av publikationer

Den största grupp av publikationer som kom fram i sökningarna var studentuppsatser på C-nivå (Tabell 1). Det fanns 35 sådana uppsatser med fulltext tillgänglig. Två togs inte med då texter saknades (en av dem var inte godkänd). Det fanns även sju studentuppsatser på högre nivå. Trettio referenser till forskningsartiklar fördes in i filen (i några av dem ingår flera artiklar) och tio rapportreferenser. I resterande kategorier fördes in en eller två stycken referenser i varje kategori.

Tabell 1. Kategorisering av publikationerna samt antal av varje kategori

Typ av publikation	Antal
Studentuppsats C-nivå	35
Forskningsartikel	30
Rapport	10
Studentuppsats D-nivå/ Masteruppsats	7
Artikel	3
Bokkapitel	3
Generell översikt	1
Handbok	1
Handlingsplan	1
Information	1
Lagförslag	1
Projekt	1
Tjänsteutlåtande	1
SUMMA	94

Innehållskategorier

Den vanligaste kategorin när det gällde innehållet i publikationen var *Diskursanalys* av texter i om målgruppens representation i media (Tabell 2). Det fanns även en uppsats med textanalys av officiella dokument. Av de 20 publikationerna var två forskningsartiklar, två masteruppsatser och resterande studentuppsatser på C-nivå. De vanligaste ämnena var sociologi (6), socialt arbete (4) och Medie- och kommunikationsvetenskap (3).

Den näst vanligaste kategorin var *EU-migranten i vördlandet* med 14 referenser. Forskning (6) och rapporter (6) var här de vanligaste publikationstyperna. Som tredje kategori kom *Förhållanden i hemländerna*, där majoriteten var forskningsartiklar.

Att författarna till huvudsakligen studentuppsatser på olika nivåer, intervjuat socialarbetare (både offentlig och ideell sektor), tjänstemän på myndigheter, politiker och/eller privatpersoner om hur de såg på tiggeri och på målgruppens situation, var inte ovanligt. Tio studier innehöll redovisningar över sådana uppfattningar.

Flera publikationer var svåra att kategorisera och hamnade i en kategori där de var enstaka eller ensamma. Andra innehöll material som överlappade flera ämnesområden. För mer detaljerad kännedom om dessa hänvisas till excelfilen.

Tabell 2. De vanligaste innehållskategorierna

Innehållskategori	Antal
Diskursanalys	21
EU-migranten i vördlandet	14
Uppfattningar om tiggeri och soc. utsatthet	10
Förhållanden i hemländerna	9
Politisk analys	6
Kommuners hantering av EU-migranternas utsatta position	4
Mänskliga rättigheter för EU-migranter/romer	3
Diskriminering/brott mot målgruppen	3
Juridisk genomgång av tiggeri på offentlig plats	2
Migration inom EU	2

Akademiska ämnen

De dominerande akademiska ämnesområdena för publikationerna var sociologi och socialt arbete (Tabell 3). I övrigt fanns det enstaka publikationer från en mängd olika ämnesområden, exempelvis kulturgeografi, historia, ekonomi, filosofi, kommunikationsvetenskap, teologi m fl, och även överlappande sådana. I många fall var det inte möjligt eller relevant att bestämma det akademiska ämnesområdet, främst då publikationen inte var av akademisk natur.

Tabell 3. De vanligaste akademiska ämnesområdena

Ämnesområde	Antal
Sociologi	18
Socialt arbete	16
Statsvetenskap	7
Juridik	5
Kriminologi	3

När det gällde studentuppsatser fanns det 41 stycken som var godkända och låg ute med fulltext på internet. De vanligaste akademiska ämnesområdena var socialt arbete och sociologi med 10 uppsatser inom vardera ämnet. De flesta av de svenska studentuppsatserna gällde diskursanalyser av texter om målgruppen i dagspressen, inte mindre än 16 uppsatser hade denna ansats. Vanligen berördes temat ”andrafiering” av EU-migranterna, att de i media beskrevs som ”andra än oss”.

Tabell 4. Antal studentuppsatser per land

Land	Antal studentuppsatser
Sverige	33
Finland	4
Norge	3
Danmark	1

Av uppsatserna från Sverige kom 10 från Lunds universitet, 4 från Stockholms universitet och 3 från vardera Göteborgs universitet och Linnéuniversitetet. Resterande var spridda på olika universitet och högskolor i hela landet.